

Dôležitosť vzdelávania v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci

Úvod

Pre každého jednotlivca je ukončenie univerzitného vzdelávania dôležitým predpokladom na jeho plnohodnotné uplatnenie sa v praxi, v oblasti jeho osobného profesijného záujmu [Kozík, Feszterová 2010a: 217–224]. Vzdelávanie na univerzitetnej pôde je tým najdôležitejším a najlepším východiskom na získanie vedomostí, nevyhnutných pre jeho profesionálny rast [Kozík, Feszterová 2010b: 187–192]. Na obsah, kvalitu a efektívnosť vysokoškolského vzdelávania vplýva nielen úroveň vedecko-technických poznatkov a dynamicky sa rozvíjajúcich výrobných technológií, ale predovšetkým požiadavky spoločenskej a výrobnjej praxe [Kozík, Feszterová 2010a: 217–224]. Je pochopiteľné, že v takto meniacom sa prostredí sa vytvárajú aj nové požiadavky na obsah a formy vzdelávania [Kozík 2010: 88–89]. Iba vysoká kvalita vedomostí nadobudnutá vzdelávaním je predpokladom úspešnosti absolventov študijných programov pri riešení problémov v ich každodennom živote [Kozík, Feszterová 2010a: 217–224].

Študijné programy na univerzitách v SR orientované na oblasť BOZP sú výsledkom dlhoročného vývojového procesu, ktorý nemôže byť považovaný ani v súčasnosti za ukončený [Kozík, Feszterová 2010a: 217–224]. Dôvodom sú predovšetkým neustále sa meniace zákonné normy, nové vyhlášky a predpisy v oblasti BOZP, ktoré reagujú na spoločenské zmeny, vývoj v technike a v technológiách, ako aj na nevyhnutnosť zosúladenia slovenských noriem s európskymi a ich zahrnutia do slovenského vzdelávacieho systému [Kozík, Feszterová 2010a: 217–224].

1. Výchova a vzdelávanie v študijných programoch orientovaných na oblasť BOZP

Starostlivosť o zvyšovanie kvality a efektívnosti vysokoškolského vzdelávania sa stáva v súčasnej dobe jednou z prioritných úloh každej spoločnosti [Kozík, Feszterová 2010b: 187–192; Kozík, Feszterová, Bánesz 2009: 195–199]. Záujem mladých ľudí o štúdium študijných programov zameraných na oblasť bezpečnosti

a ochrany zdravia pri práci má svoje spoločenské opodstatnenie [Kozík, Feszterová 2010a: 217–224]. Študijné programy orientované na BOZP sú v súčasnosti ponúkané viacerými slovenskými univerzitami s technickým zameraním: Slovenskou poľnohospodárskou univerzitou v Nitre, Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave, Technickou univerzitou v Košiciach, Technickou univerzitou vo Zvolene, Žilinskou univerzitou v Žiline, ako aj Akadémiou Policajného zboru v Bratislave, Vysokou školou bezpečnostného manažérstva v Košiciach, Univerzitou Mateja Bela v Banskej Bystrici a Univerzitou Konštantína Filozofa v Nitre [Kozík, Feszterová 2010a: 217–224]. Bez výučby orientovanej na BOZP sa nezaobídu ani bakalárske študijné programy na Akadémii ozbrojených síl gen. M.R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši. Oblasť bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci je implementovaná do väčšiny humanitných a prírodovedných disciplín na našich univerzitách a vysokých školách.

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

Technická fakulta v študijnom odbore *Kvalita produkcie* (5.2.57.) ponúka dva bakalárske študijné programy *Prevádzková bezpečnosť techniky*, *Manažérstvo kvality produkcie* a v tom istom študijnom odbore dva inžinierske študijné programy *Kvalita produkcie* a *Informačná a automatizačná technika v kvalite produkcie*. V štúdiu je možné pokračovať v treťom stupni vysokoškolského štúdia (PhD.) v študijnom odbore *Kvalita produkcie* (5.2.57.), v študijnom programe *Kvalita produkcie*^{1,2}.

Slovenská technická univerzita v Bratislave

Materiálovotechnologická fakulta STU (Trnava) ponúka trojstupňové štúdium v študijnom odbore *Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci* (8.3.5.). V prvom stupni vysokoškolského štúdia ponúka štúdium bakalárskeho študijného programu *Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci*, v druhom stupni vysokoškolského štúdia ponúka inžiniersky študijný program *Integrovaná bezpečnosť* a aj v treťom stupni vysokoškolského štúdia (PhD.) študijný program *Integrovaná bezpečnosť*^{3,4}.

Technická univerzita v Košiciach

Strojnícka fakulta ponúka v študijnom odbore *Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci* (8.3.5.) bakalársky študijný program *Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci* a pokračujúci študijný odbor *Bezpečnosť technických systémov*

¹ <http://www.tf.uniag.sk>, 2010-03-31

² http://www.tf.uniag.sk/study/a_rok_09_10/Info_10.pdf, 2010-03-31

³ http://www.stuba.sk/new/generate_page.php?page_id=1, 2010-02-12

⁴ http://www.mtf.stuba.sk/generate_page.php?page_id=1, 2010-02-12

(5.2.56.) pre štúdium v inžinierskom študijnom programe Bezpečnosť technických systémov⁵. V študijnom odbore *Bezpečnosť technických systémov* (5.2.56.), v študijnom programe Bezpečnosť technických systémov a bezpečná práca je možné pokračovať v treťom stupni vysokoškolského štúdia (PhD.)⁶.

Technická univerzita vo Zvolene

Drevárska fakulta ponúka v rámci študijného odboru *Ochrana osôb a majetku* (8.3.1.) trojstupňové vysokoškolské štúdium v bakalárskom študijnom programe Ochrana osôb a majetku pred požiarom, v dvoch inžinierskych študijných programoch Hasičské a záchranárske služby, Technická bezpečnosť osôb a majetku a v jednom PhD. študijnom programe Protipožiarna ochrana a bezpečnosť⁷.

Žilinská univerzita v Žiline

Fakulta špeciálneho inžinierstva ponúka pre všetky tri stupne vysokoškolského štúdia (Bc., Ing., PhD.) tri odbory orientované na oblasť BOZP: v študijnom odbore *Ochrana osôb a majetku* (8.3.1.) študijný program s názvom Bezpečnostný manažment, v študijnom odbore *Občianska bezpečnosť* (8.3.7) študijný program s názvom Krízový manažment a v študijnom odbore *Záchrané služby* (8.3.5) študijný program s názvom Záchrané služby⁸.

Akadémia Policajného zboru v Bratislave

Akadémia Policajného zboru v Bratislave ponúka v rámci študijného odboru *Bezpečnostné verejno - správne služby* (8.3.2) dvojstupňové vysokoškolské štúdium: bakalárske (3-ročné) a následne magisterské (2-ročné) študijného programu Bezpečnostnoprávna ochrana osôb a majetku.

Vysoká škola bezpečnostného manažérstva v Košiciach

Vysoká škola bezpečnostného manažérstva v Košiciach organizuje denné a externé štúdium v študijnom odbore *Ochrana osôb a majetku* (8.3.1.), v študijnom programe Riadenie bezpečnostných systémov a to v I. stupni (bakalárskom) a v II. stupni (inžinierskom) vysokoškolského štúdia⁹.

⁵ <http://www.sjf.tuke.sk/uvod.html>, 2010-03-03

⁶ http://www.minedu.sk/data/USERDATA/VysokeSkolstvo/Priznanepravaakreditacie/Akreditacie/Technicka%20uni%20v%20Kosiciach/TUKE_programy_priznanie_priloha.pdf, 2010-08-16

⁷ http://www.tuzvo.sk/sk/studium/celouniverzitne_studijne_programy/celouniverzitne_studijne_programy.html, 2010-02-12

⁸ http://www.minedu.sk/data/USERDATA/VysokeSkolstvo/Priznanepravaakreditacie/Akreditacie/Zilinska%20uni%20v%20Ziline/ZU_priznanie_stprogramy_priloha.pdf, 2010-08-17

⁹ http://www.vsbm.sk/moznosti_studia.html, 201-01-01

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

Fakulta prírodných vied v rámci študijného odboru *Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci* (8.3.5.) ponúka bakalársky študijný program Kultúra a bezpečnosť práce v 3-ročnej dennej forme^{10,11}.

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Pedagogická fakulta, Katedra techniky a informačných technológií už niekoľko rokov v rámci študijného programu s názvom *Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci* pripravuje absolventov, ktorí majú široké uplatnenie nielen v rôznych oblastiach štátnej správy, na inšpektorátoch bezpečnosti a ochrany zdravia, na odboroch životného prostredia, v priemyselných odboroch, ale aj v školstve. Bakalárske vysokoškolské štúdium prvého stupňa v študijnom odbore *Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci* (8.3.5.) je možné študovať v 3-ročnej dennej aj externej forme¹².

Záver

Problematika bezpečnosti práce je veľmi rozsiahla. Cieľom výchovy a vzdelávania na univerzitnej pôde je získať základné, no zároveň najnovšie poznatky, týkajúce sa BOZP na požadovanej úrovni tak, aby ich budúci absolventi mohli uplatniť vo svojej praxi. Systémový prístup k BOZP zdôrazňuje potrebu pristupovať k jeho štúdiu ako celku v spojení s prírodovednými a humanitnými disciplínami a nájsť tak vzájomné súvislosti a väzby. Tomuto zámeru zodpovedajú aj študijné programy ponúkané v rámci univerzitného vzdelania, orientované na oblasť BOZP. Cieľom je výchova a vzdelávanie odborníkov, špecialistov pre oblasť BOZP, ktorí nájdu svoje uplatnenie v technických odboroch, priemysle, verejnej správe, ale aj rôznych iných oblastiach. Počet študentov v realizovaných študijných programoch sa postupne zvyšuje a to zmenou štruktúry programov, otváraním nových atraktívnejších študijných programov, zlepšovaním podmienok na štúdium¹³.

Vzhľadom k tomu, že absolventi študijných programov orientovaných na oblasť BOZP sú zaradovaní do praxe, kde organizácie, ktoré ich zamestnávajú priamo pociťujú ekonomické dôsledky prevádzkových havárií, požiarov, pracovných úrazov a ochorení súvisiacich s prácou majú preto záujem na získaní vysoko kvalifikovaných odborníkov v oblasti bezpečnej práce. Práve starostlivosť o život a zdravie pri práci je prostriedkom smerujúcim k humanizácii práce a tým aj

¹⁰ http://www.minedu.sk/data/USERDATA/VysokeSkolstvo/Priznanepravaakreditacie/Akreditacie/Uni%20M%20Bela%20v%20BB/UMB_programy_priznanie_priloha.pdf, 2010-08-15

¹¹ http://www.fpv.umb.sk/FPV/studium/stud_programy/bc.html, 2010-03-31

¹² http://www.minedu.sk/data/USERDATA/VysokeSkolstvo/Priznanepravaakreditacie/Akreditacie/Uni%20Konstantin%20Filozofa%20v%20Nitre/UKF_priznanie_stprogramy_priloha.pdf, 2010-08-12

¹³ Čerťková, S. (2005), Výročná správa Fakulty prírodných vied Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre za rok 2005. Nitra : FPV UKF v Nitre, 2006. s. 6 – 8. ISBN 80-8050-980-8.

k zvyšovaniu kvality života. Na našich univerzitách sú vychovávaní a vzdelávaní budúci odborníci, ktorí sa budú podieľať na tvorbe bezpečného a zdravého pracovného prostredia a pracovných podmienok, t.j. bezpečnej práce a tak chrániť zdravie zamestnancov.

Práca vznikla s podporou grantu KEGA 041UKF-4/2011.

Literatúra

- Čerťková S. (2005), *Výročná správa Fakulty prírodných vied Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre za rok 2005*. Nitra: FPV UKF v Nitre, 2006. s. 6–8. ISBN 80-8050-980-8.
http://www.fpv.umb.sk/FPV/studium/stud_programy/bc.html, 2010-03-31
http://www.minedu.sk/data/USERDATA/VysokeSkolstvo/Priznanepravaakreditacie/Akreditacie/Tecnicka%20uni%20v%20Kosiciach/TUKE_programy_priznanie_priloha.pdf, 2010-08-16
http://www.minedu.sk/data/USERDATA/VysokeSkolstvo/Priznanepravaakreditacie/Akreditacie/Zilinska%20uni%20v%20Ziline/ZU_priznanie_stprogramy_priloha.pdf, 2010-08-17
http://www.minedu.sk/data/USERDATA/VysokeSkolstvo/Priznanepravaakreditacie/Akreditacie/Uni%20M%20Bela%20v%20BB/UMB_programy_priznanie_priloha.pdf, 2010-08-15
http://www.minedu.sk/data/USERDATA/VysokeSkolstvo/Priznanepravaakreditacie/Akreditacie/Uni%20Konstantin%20Filozofa%20v%20Nitre/UKF_priznanie_stprogramy_priloha.pdf, 2010-08-12
http://www.mtf.stuba.sk/generate_page.php?page_id=1, 2010-02-12
<http://www.sjf.tuke.sk/uvod.html>, 2010-03-03
http://www.stuba.sk/new/generate_page.php?page_id=1, 2010-02-12
<http://www.tf.uniag.sk>, 2010-03-31
http://www.tf.uniag.sk/study/a_rok_09_10/Info_10.pdf, 2010-03-31
http://www.tuzvo.sk/sk/studium/celouniverzitne_studijne_programy/celouniverzitne_studijne_programy.html, 2010-02-12
http://www.vsbm.sk/moznosti_studia.html, 201-01-01
Kozík T. (2010), *Editorial. Sme pripravení?* [in:] *Náš čas*, roč. XIV. číslo 8–9 (88–89).
Kozík T., Feszterová M. (2010a), *Výchova a vzdelávanie na univerzitách v SR v oblasti BOZP* [in:] *International symposium prevention in the EU 27. Focus SMEs: new trends in safety health at work. XXIII international conference*. Košice: ISSA, p. 217–224. ISBN 978-80-553-0481-6.
Kozík T., Feszterová M. (2010b), *Znaczenie całozyciowej edukacji w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia przy pracy* [w:] *Problemy profesjologii*, półrocznik poświęcony problemom rozwoju zawodowego człowieka. ISSN 1895-197X, Roč. 1, č. 1 s. 187–192.
Kozík T., Feszterová M., Báñez G. (2009), *Význam vzdelávania v oblasti BOZP pre profesnú prípravu* [in:] *Aktuálne otázky bezpečnosti práce: zborník z XXII. medzinárodnej konferencie BOZP, Štrbské Pleso 18–20.11.2009*. Bratislava: Národný inšpektorát práce, s. 195–199. ISBN 978-80-553-0220-1.

Abstrakt

Vzdelávanie v oblasti BOZP v súčasnej spoločnosti má svoje opodstatnenie. Otázkam BOZP je venovaná veľká pozornosť aj zo strany EÚ. Okrem vytvárania priaznivého spoločenského prostredia a vedomia k dodržiavaniu noriem BOZP je dôležité, aby v štátnom vzdelávacom systéme bol vytváraný potrebný priestor na výchovu vysokokvalifikovaných odborníkov. V SR na univerzitách je dlhodobo budovaný systém odbornej prípravy špecialistov. Informácie o orientácii slovenských univerzít na problematiku výchovy a vzdelávania z BOZP sú náplňou obsahu príspevku.

Kľúčové slová: BOZP, výchova a vzdelávanie, BOZP v technických odboroch.

The Importance of Education in Occupational Safety and Health at Work

Abstract

Training in Occupational Safety and Health (OSH) in today's society is legitimate. European Union pays great attention to the OSH issues. Besides creating a favorable social environment and awareness of compliance with OSH standards, it is important to create the vital platform in the public education system for training of highly qualified experts. At the universities in Slovakia there has been built a system of professional training of specialists in the field. The paper informs on the orientation of Slovak universities on issues of education and training in the field of OSH.

Key words: Occupational Health and Safety (OSH), education and training, OSH in technical fields.

Znaczenie edukacji w zakresie bezpieczeństwa i zdrowia w pracy

Streszczenie

Szkolenie BHP we współczesnym społeczeństwie ma swoje głębokie uzasadnienie. Kwestie BHP są podawane ze szczególną uwagą przez UE. Ponadto ważne jest tworzenie korzystnego środowiska społecznego dla świadomego przestrzegania norm BHP. Istnieje potrzeba, aby system edukacji publicznej stworzył odpowiednie miejsce dla wykształcenia wysoko wykwalifikowanych specjalistów z tego zakresu. Artykuł ten zawiera informacje na temat orientacji słowackich uniwersytetów na sprawy kształcenia specjalistów z zakresu BHP.

Słowa kluczowe: BHP w edukacji, BHP w technicznych dziedzinach.